

א וַיְהִי | עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אִתָּם כִּי עֲקֵב
 וּשְׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֹסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:
 ב וְאַתְּכֶם וּבְרַכְךָ וְהַרְבֵּךְ וּבְרַךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי־אֲדָמָתְךָ דִּגְנְךָ וְתִירֹשְׁךָ
 וַיִּצְהָרְךָ שָׁגֵר־אֶלְפִיךָ וַעֲשֵׂתָרָת צֹאנְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם:
 ג לָתֵת לָךְ: בְּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה בְּךָ עֶקֶר וְעִקְרָה וּבְכֹהֶמֶתְךָ:
 ד וְהִסִּיר יְהוָה מִמֶּךָ כָּל־חֲלִי וְכָל־מַדּוּלִּי מִצְרִים הָרָעִים אֲשֶׁר יֹדַעַתָּ לֹא
 ה יִשְׁימֶם בְּךָ וְנָתַנָּם בְּכָל־שָׁנְאֶיךָ: וְאָכַלְתָּ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא־תַחּוּס עֵינֶיךָ עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵיהֶם
 ו כִּי־מוֹקֵשׁ הוּא לָךְ: כִּי תֹאמַר בְּלִבְּךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה כֹּחַ
 ז מִמֶּנִּי אֵיכָה אוֹכַל לְהוֹרִישָׁם: לֹא תִירָא מֵהֶם זָכֹר תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה
 ח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָרְעָה וּלְכָל־מִצְרָיִם: הַמֶּסֶת הַגְּדֹלָת אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ
 וְהָאֲתֹת וְהַמִּפְתִּים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזֵּרַע הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 ט כֵּן־יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הָעַמִּים אֲשֶׁר־אֵתָהּ יֵרָא מִפְּנֵיהֶם: וְגַם
 אֶת־הַצִּרְעָה יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֲבֹד הַנַּשְׂאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים

תרגום אונקלוס

א ויהי חלף דתקבלון ית דיניא האלין ותטרוון ותעבדון יתהון וישר יי אלהך לך ית קימא וית חסדא דקיים לאברהם:
 ב וירחמנך ויברכנך ויסגינך ויברךך ולדא דמעך ואבא דארעך עבורך וחמרך ומשחך בקרי תורך ועדרי ענך
 על ארעא דקיים לאברהם למתן לך: ג בריך תהי מכל עממיא לא יהי בך עקר ועקרא ובכעירך: ד ויעדי יי מנך
 כל מרעין וכל מכתשי מצרים בישאי דידעתא לא ישונון בך ויתינונו בך שנאך: ה ותגמר ית כל עממיא
 דיי אלהך יהיב לך לא תחוס עינך עליהון ולא תפלה ית טעותהון ארי לתקלא יהון לך: ו ארי תימר בלבך סגיין
 עממיא האלין מני איכדין אכול לתרכותהון: ז לא תדחל מנהון אדכרא תדכר ית דעבד יי אלהך לפרעה ולכל מצראי:
 ח נסין וברבן דחזאה עינך ואתיא ומופתא וידא תקיפתא ודעא מרמא דאפקך יי אלהך כן יעביד יי אלהך
 לכל עממיא דאת דחיל מן קדמיהון: ט ואף ית ערעיתא יגרי יי אלהך בהון עד דיכדון דאשתארו ודאטמרו

פירוש רש"י

סדר ז' (א) ויהי עקב תשמעון. אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון: ושמר ה' אלהיך לך את הברית וגו'. ושמר לך הבטחתו: (ב) שגר אלפיך. ולדי בקרך, שהנקה משגרת ממעיה: ועשתרת צאנך. מנחם פרש: 'אפירי בשן' (תהלים סדר ג פסוק כח, מזמור כא שלנו פסוק יג) – מבחר הצאן, כמו 'בעשתרת קרנים' (בראשית יא:ה) – לשון חזק, ואונקלוס תרגם: 'ועדרי ענך'. ורבותינו אמרו: למה נקרא שם 'עשתרת' – ששמעשירות את בעליהן: (ג) עקר. שאינו מוליד: (ו) כי תאמר בלבבך. על כרחך לשון

מפתח סדרי התנך סדרי התורה הם יחידות לימוד ומרחבי לימוד: אחד המאפיינים המובהקים של החלוקה לסדרים בתורה הוא – שהיא מארגנת את התורה ליחידות לימוד. רק בשני סדרים, מתוך מאה חמישים וארבעה, ביכרו מחלקי הסדרים את המסר הערכי על פני המרחב, בשמות טו ובויקרא כ. לעיתים, התורה הדגישה את שלמות מרחב הלמידה במפורש. כגון: אצלנו הסדר פותח ב"ויהי עקב תשמעון" ומסיים ב"עקב לא תשמעון". סדר א בבראשית פותח בראשית ברא אלהים ומסתיים אשר-ברא אלהים לעשות: סדר כב בשמות פותח וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אתם לכהן לי ומסתיים ואת-אהרן ואת-בניו אקדש לכהן לי: סדר טו במדבר פותח ויקח קרח... ויקהלו על-משה ועל-אהרן ומסתיים מלבד המתים על-דבר-קרח: וישב אהרן אל-משה.. סדר כב בדברים פותח ויהי אם-שמעו תשמע בקול ה' אלהיך לשמר לעשות ומסתיים ושמרתם את-דברי הברית הזאת ועשיתם אתם. (החלוקה הנוכרית לפרקים החמיצה מרחבים אלו ונוספים).

י מפניך: לא תעריך מפניהם כִּי־יהוה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא:
 יא וְנִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפְּנֶיךָ מֵעַט מֵעַט לֹא תוּכַל כָּלֹתָם
 יב מֵהָר פֶּן־תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה: וּנְתַנָּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָמָם
 יג מִהוֹמָה גְּדֹלָה עַד הַשָּׁמַדִּם: וְנָתַן מַלְכֵיהֶם בְּיָדְךָ וְהֶאֱבַדְתָּ אֶת־שָׁמָם
 יד מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא־יִתְּצֵב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הַשָּׁמַדִּךְ אַתָּם: פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם
 טו תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחֲמַד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָּךְ פֶּן תִּזְקַשׁ בּוֹ כִּי
 טז תּוֹעֵבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: וְלֹא־תִבְיֵא תּוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתְךָ וְהָיִיתָ חָרָם
 כְּמֹהוּ שֶׁקָּץ | תִּשְׁקָצֶנּוּ וְתַעֲב | תִּתְעַבְּנוּ כִּי־חָרָם הוּא:

טז כֹּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תַּחֲיִּין כֹּט ב
 וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם:
 יז וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה
 יח בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עֲנִתְךָ לְנִסְתָּךְ לִדְעַת אֶת־אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ הַתִּשְׁמֹר
 יח מִצְוֹתוֹ אִם־לֹא: וַיַּעֲנֶךָ וַיִּרְעֶכְךָ וַיֹּאכֲלֶךָ אֶת־הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא
 יט יָדַעְוֹן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם כִּי
 יט עַל־כָּל־מוֹצֵא פִי־יְהוָה יַחֲיֶה הָאָדָם: שְׁמֹלְתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעַלֶיךָ וּרְגְלֶךָ
 כ לֹא בָצָקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה: וַיִּדְעַתָּ עִם־לִבְּךָ כִּי כָאֲשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ
 כא אֶת־בָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְרֶךָ: וְשִׁמְרָתָ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִלְכֹת

תרגום אונקלוס

מִן קִדְמָךְ: י לֹא תִתְּבֵר מִן קִדְמִיהוֹן אֲרִי יי אֱלֹהֶךָ שְׂכִינְתִּיהָ בֵּינְךָ אֱלֹהָא רַבָּא וְדַחֲלֵא: יא וַיִּתְּרִיךָ יי אֱלֹהֶךָ
 ית עֲמִמִּיָּא הָאֵלִין מִן קִדְמָךְ זַעִיר זַעִיר לֹא תְכּוּל לְשִׁיזְיוֹתְהוֹן בְּפָרִיעַ דְּלִמָּא תִּסְגִּי עָלֶךָ חַיַּת בְּרָא: יב וַיִּמְסְרֶנּוּן
 יי אֱלֹהֶךָ קִדְמָךְ וַיִּשְׁגִּישְׁנוּן שְׂגוּשׁ רַב עַד דִּישְׁתִּיצוּן: יג וַיִּמְסֹר מַלְכֵיהוֹן בְּיָדְךָ וְתוּכִיד יֵת שׁוּמְהוֹן מִתַּחַת שְׁמִיָּא
 לֹא יִתְעַתֵּד אָנֹשׁ קִדְמָךְ עַד דִּתְשִׁיצִי יִתְהוֹן: יד צִלְמִי טְעוּתְהוֹן תִּיקְדוֹן בְּנוֹרָא לֹא תַחֲמִיד כִּסְפָּא וְדַחֲבָא דְעַלְיָהוֹן
 וְתִסָּב לָךְ דְּלִמָּא תִתְקִיל בִּיהָ אֲרִי מִרְחַק קָדָם יי אֱלֹהֶךָ הוּא: טו וְלֹא תַעֲזִיל דְּמִרְחַק לְבִיתְךָ וְתַחֲי חֲרָמָא כְּוֹתִיָּה
 שְׁקָצָא תִשְׁקָצִיָּה וְרַחֲקָא תִרְחַקְנִיָּה אֲרִי חֲרָמָא הוּא: טז כָּל תַּפְקִידָתָא דְאַנָּא מִפְּקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין תִּטְרוֹן לְמַעַבְד
 בְּדִיל דִּתִּיחֹן וְתִסְגֹּן וְתִיעֲלוֹן וְתִירְתוֹן יֵת אֲרַעָא דְקָיִים יי לְאַבְהָתְכוֹן: יז וְתִדְכֹר יֵת כָּל אוֹרְחָא דְבִרְבֶּךָ יי אֱלֹהֶךָ
 דִּנֵּן אַרְבָּעִין שָׁנִין בַּמִּדְבָּרָא בְּדִיל לְעִנְיּוֹתְךָ לְנִסְיוֹתְךָ לְמַדַּע יֵת דְּכָלְכָךְ הַתִּטֵּר פְּקוּדוּתִי אִם לֹא: יח וַעֲנִיךָ וְאַכְפֹּנְךָ
 וְאוּכְלֶךָ יֵת מִנָּא דְלֹא יָדַעְתָּא וְלֹא יָדַעוּ אֲבֹהֶיךָ בְּדִיל לְהוֹדְעוֹתְךָ אֲרִי לֹא עַל לַחֲמָא בְּלַחֲדוּתִי מִתְקִים אֲנִישָׁא
 אֲרִי עַל כָּל אִפְקוּת מִימֵר מִן קָדָם יי חַיִּי אֲנִישָׁא: יט כְּסוּתְךָ לֹא כְּלִיאַת מִנָּךְ וּמִסְנָךְ לֹא יַחֲפּוּ דִּנֵּן אַרְבָּעִין שָׁנִין:
 כ וְתִדַּע עִם לְבָבְךָ אֲרִי כְּמָא דְמַלְיָךְ גּוֹבְרָא יֵת בְּרִיָּה יי אֱלֹהֶךָ מַלְיָךְ לָךְ: כא וְתִטֵּר יֵת פְּקוּדִיָּא דִּי אֱלֹהֶךָ לְמַהֲךָ

פירוש רש"י

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בְּשָׂכָם (יהושע יז:ט);
 וְהָלֹא מֹשֶׁה לְבַדּוֹ נִתְעַסֵּק בָּהֶם לְהַעֲלוֹתָם (שמות
 י:ט)? אֵלֶּא לְפִי שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לְגַמְרָהּ וּגְמֻרוּהָ
 יִשְׂרָאֵל – נִקְרָאתָ עַל שְׁמֶם: (יז) הַתִּשְׁמֹר
 מִצְוֹתָ. שֶׁלֹּא תִנְסֶהוּ וְלֹא תִתְּרֶהוּ אַחֲרָיו:
 (יט) שְׁמֹלְתְךָ לֹא בָלְתָה. עֲנִי כְּבוֹד הָיוּ שְׁפִים
 בְּכִסּוּתָם וּמִגְהָצִים אוֹתָם כְּמִין כָּלִים מְגַהָצִים.
 וְאֵף קִטְנֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ גְדִלִים, הָיָה גְדֵל
 לְבוּשָׁן עִמָּהֶם, כְּלָבוּשׁ הָיָה שֶׁל חֲמַט שֶׁגָּדֵל עִמּוֹ:
 לֹא בָצָקָה. לֹא נִפְחָה כְּבָצֵק, כְּדֶרֶךְ הוֹלְכֵי יַחַף
 שֶׁרָגְלֵיהֶם נִפְּחוּת:

(יא) פֶּן תִּרְבֶּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְהָלֹא אִם עוֹשִׁין
 רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם אֵין מִתִּירָאִין מִן הַחַיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר
 'וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הִשְׁלָמָה לָּךְ' (איוב א:קה)? אֵלֶּא, גְּלוֹי
 הָיָה לְפָנֶינוּ שְׁעִתִּידִין לַחֲטָא: (יב) וְהָמָם. נִקּוּד קִמָּץ
 כָּלוּ, לְפִי שְׁאִין מִ"ם אַחֲרוֹנָה מִן הַיִּסּוּד, וְהָרִי
 הוּא כְּמוֹ 'וְהָם אוֹתָם'. אֲבָל 'וְהָם גִּלְגַּל עֲגָלָתוֹ'
 (ישעיה יא:כט) – כָּלוּ יִסּוּד, לְפִיכָךְ חֲצִיו קִמָּץ וְחֲצִיו
 פִּתָּח – כְּשֶׁאֵר פִּעַל שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת: (טז) כָּל
 הַמִּצְוָה. כְּפִשּׁוּטוֹ; וּמִדְרָשׁ אֲגָדָה: אִם הִתְחַלְתָּ
 בַּמִּצְוָה – גָּמַר אוֹתָהּ, שְׁאִינָה נִקְרָאת אֵלֶּא עַל שֵׁם
 הַגּוֹמְרָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאֵת עֲצָמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר הָעֵלוּ

עקב

כב בְּדַרְכֵּיךָ וּלְיִרְאָה אֶת־: כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ מִבֵּיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלִי

כג מִים עֵינֶת וְתַהֲלֹמֹת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָרִ: אֶרֶץ חֹטֵה וְשַׁעֲרָהּ וּגְפֶן וְתַאֲנָה

כד וְרִמּוֹן אֶרֶץ־זֵית שֶׁמֶן וְדִבְשׁ: אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכָּנָתָהּ תֹּאכַל־בָּהּ לֶחֶם

לא־תַחֲסֹר כָּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבִנֶיהָ בְּרוֹזָל וּמַהֲרֶיהָ תַּחֲצֹב נַחֲשֹׁת:

כה וְאָכַלְתָּ וְשִׂבַּעְתָּ וּבִרְכַּתְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאֶרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר

שני

כו נָתַן־לָךְ: הִשְׁמַר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו

כז וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מִצְוֶה הַיּוֹם: פֶּן־תֹּאכַל וְשִׂבַּעְתָּ וּבָתִּים

כח טִבִּים תִּבְנֶה וְיִשְׁכַּבְתָּ: וּבִקְרָךְ וְצֹאנֶךָ יִרְבִּין וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָךְ וְכָל

כט אֲשֶׁר־לָךְ יִרְבֶּה: וְרִם לְבָבְךָ וְשִׁכַּחְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ

ל מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר | הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נַחֲשׁ | שָׂרָךְ

וְעִקְרָב וְצִמְאֻן אֲשֶׁר אֵין־מַיִם הַמוֹצִיא לְךָ מִיַּם מִצּוֹר הַחֲלָמִישׁ:

א

לא הַמַּאֲכִלְךָ מִן־בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא־יִדְעוֹן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עֲנֹתְךָ וּלְמַעַן נִסְתָּךְ

לב לְהִיטִיבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ: וְאָמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ כַּחַל וְעַצֵּם יָדַי עָשָׂה לִי אֶת־הַחֲתִיל

לג הַזֶּה: וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנִיחָךְ לְךָ כַּחַל לַעֲשׂוֹת חֲתִיל לְמַעַן

הַקִּים אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בַּיּוֹם הַזֶּה:

לד וְהָיָה אִם־שָׁכַחְתָּ תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים ל

לה וְעַבַּדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הַעֲדָתִי בָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבִדוּן: כְּגוֹלִים

אֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבִדוּן עַקֵּב לֹא תִשְׁמָעוּן בְּקוֹל יְהוָה

אֱלֹהֵיכֶם:

תרגום אונקלוס

בְּאֹרְחוֹ דְּתַקְנֵן קְדָמוּהִי וּלְמַדְחֵל יִתִּיה: כַּב אַרִי יִי אֱלֹהֶךָ מַעִיל לָךְ לְאַרְעָא טַבְתָּא אֶרֶע נִגְדָא נַחֲלִין דְּמִיִּין מִבּוֹעֵי עֵינָוִן וְתַהוֹמִין נִפְקִין בְּבִקְעָן וּבְטוֹרִין: כַּב אֶרֶע חֹטִין וְשַׁעֲרִין וּגְפִנִין וְרִמּוֹנִין אֶרֶעא דְּזִיתָהּ עַבְדִּין מִשְׁחָא וְהִיא עַבְדָּא דִּבְשׁ: כַּד אֶרֶעא דְּלֹא בְּמִסְכָּנֵינוּ תִּיכּוֹל בָּהּ לְחֵמָא לֹא תַחֲסֹר כָּל מִדְּעָם בָּהּ אֶרֶעא דְּאִבְנָהּא בְּרוֹזָלָא וּמִטּוֹרָהּא תַּפְסוֹל נַחֲשָׁא: כַּה וְתִיכּוֹל וְתִשְׁבַּע וְתִבְרִיךְ יִת יִי אֱלֹהֶךָ עַל אֶרֶעָא טַבְתָּא דִּיהִב לָךְ: כַּו אִסְתַּמַּר לָךְ דְּלִמָּא תַּתְנַשִּׁי יִת דְּחִלְתָּא דִּיִּי אֱלֹהֶךָ בְּדִיל דְּלֹא לְמַטַּר פְּקוּדוּהִי וְדִינוּהִי וּקְדָמוּהִי דְּאַנָּא מִפְּקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין: כַּז דְּלִמָּא תִיכּוֹל וְתִשְׁבַּע וּבָתִּין שְׁפִירִין תִּבְנִי וְתַתִּיב: כַּח וְתוֹרְךָ וְעִנְךָ יִסְגֹּן וְכִסְפָּא וְזָהָבָא יִסְגִּי לָךְ וְכָל דְּלָךְ יִסְגִּי: כַּט וְיִירִם לְבָבְךָ וְתַתְנַשִּׁי יִת דְּחִלְתָּא דִּיִּי אֱלֹהֶךָ דְּאַפְקָךָ מֵאֶרֶעא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא: ל דְּבִדְבָרְךָ בְּמִדְבָּרָא רַבָּא וְדְחִילָא אֶתֶר דְּחִיוּן קָלָן וְעִקְרָבִין וּבֵית צְהֻרֹנָא אֶתֶר דְּלִית מֵיָא דְּאַפִּיק לָךְ מֵיָא מִטְנָרָא תְּקִיפָא: לֹא דְּאוּכְלָךְ מִנָּא בְּמִדְבָּרָא דְּלֹא יִדְעוּ אֲבָהֶךָ בְּדִיל לְעִנְיֹתְךָ וּבְדִיל לְנִסְיוֹתְךָ לְאוּטְבָא לָךְ בְּסוּפָךְ: לִב וְתִימַר בְּלִבְךָ חֲתִיל וְתַקּוּף יָדַי קָנָא לִי יִת נְכִסְיָא הָאֲלִין: לִג וְתִדְכַּר יִת יִי אֱלֹהֶךָ אֲרִי הוּא יְהִיב לָךְ עִיצָא לְמַקְנֵי נְכִסִּין בְּדִיל לְקַיֵּמָא יִת קְיָמִיה דְּקַיִים לְאַבְהֶךָ בְּיוֹמָא הַדִּין: לִד וְהִיא אִם אֲתַנְשָׂא תַתְנַשִּׁי יִת דְּחִלְתָּא דִּיִּי אֱלֹהֶךָ וְתַהֲךָ בְּתַר טַעוֹת עַמְמִיָּא וְתַפְלָחוּן וְתַסְגוֹד לְהוֹן אִסְתִּידִית בְּכוֹן יוֹמָא דִּין אֲרִי מִיכַד תִּיבְדוּן: לֵה כְּעַמְמִיָּא דִּיִּי מוֹבִיד מִן קְדָמִיכוֹן כֵּן תִּיבְדוּן חֲלָה דְּלֹא קַבִּילְתוּן לְמִימָרָא דִּיִּי אֱלֹהֶכוֹן:

פירוש רש"י (כג) זֵית שֶׁמֶן. זֵיתִים הָעוֹשִׂים שֶׁמֶן:

סדר ז' פותח שבעקבות שמירתנו את משפטי ה', ה' ישמור לנו את בריתו וחסדו כשבועתו לאבותינו. הפטרתו (ישעיה כב:לא-לח) פותחת וחסדי מאתך לא־יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמּוּט אֲמַר מֶרְחֶמְךָ ה': חסד ה' ובריתו איתנו הם תמיד. בגלותינו: 'כן ישראל בגלות כתוב בהם... וְחִסְדֵּי מֵאֲתָךְ לֹא־יָמוּשׁ' (רבינו בחיי), ובגאולתנו: כדברי מדרש רבה (דברים ג:א) המקשר בין הסדר והפטרתו: כִּךְ אֵתָהּ מוֹצֵא אֲבָרְהָם נָתַן לְבָנָיו שְׁנֵי אֲרִיסִין, שְׁנָאֲמַר (בראשית טו:יט): וְשִׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אִף הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא זָקָף לָהֶן כְּגִדְם שְׁנֵי אֲרִיסִין, חֶסֶד וְרַחֲמִים, שְׁנָאֲמַר וְשִׁמְרוּ ה' א' לָךְ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֶסֶד.. עֲמָדוֹ יִשְׂרָאֵל וְכִשְׁרוֹ אֵת עֲצָמָן וְהִבִּיאוּ אוֹתָן שְׁנֵי אֲרִיסִין, מִנִּי? שְׁכָךְ כְּתִיב (ישעיה א:כז) צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה וּשְׁבִיָּה בְּצִדְקָה, אִף הַקְבָּה הִבִּיא אֵת שְׁלוֹ, מִנִּי? שְׁכָךְ כְּתִיב: כִּי הִהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תִּמּוּטֶינָה וְגו' (פתיחת ההפטרה).

מותר להפיץ ללימוד תורה אך לא למטרה מסחרית

ח

א שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל אֶתְּה עֲבַר הַיּוֹם אֶת־הַיְרֵדָן לְבֹא לְרֶשֶׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים לֹא עָקֵב
 ב וַעֲצָמִים מִמֶּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת בְּשָׁמַיִם: עַם־גְּדוֹל וָרֶם בְּנֵי עֲנָקִים
 ג אֲשֶׁר אֶתְּה יָדַעְתָּ וְאֶתְּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְנֵי־עֲנָק: וַיִּדְעַת הַיּוֹם כִּי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא־הָעֹבֵר לִפְנֶיךָ אֲשֶׁר אָכְלָה הוּא יִשְׁמִידֶם וְהוּא יִכְנִיעֶם
 ד לִפְנֶיךָ וְהוֹרֶשֶׁתֶם וְהֶאֱבַדְתֶּם מֵהָר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לְךָ: אֶל־תֹּאמַר
 בְּלִבְכֶּךָ בַּהֲדֹף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתֶּם | מִלִּפְנֵיךָ לֹא־מָר בְּצִדְקָתִי הֵבִיאֲנִי יְהוָה
 לְרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם מִפְּנֶיךָ:
 ה לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבִישָׁר לִבְכֶּךָ אֶתְּה בָּא לְרֶשֶׁת אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן כִּי בְרִשְׁעַת |
 הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפְּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדְּבָר
 ו אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב: וַיִּדְעַתָּ כִּי לֹא
 בְצִדְקָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי
 ז עַם־קָשָׁה־עָרֶף אַתָּה: זָכֹר אֶל־תִּשְׁכַּח אֶת אֲשֶׁר־הִקְצַפְתָּ אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמֶנֶח־הַיּוֹם אֲשֶׁר־יֵצְאָתָּ | מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בְּאֶחָם
 ח עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה מִמֶּרִים הָיִיתֶם עִם־יְהוָה: וּבַחֲרֹב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה
 ט וַיִּתְאַנֶּף יְהוָה בְּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם: בַּעֲלַתִּי הִהֲרָה לִקְחַת לוֹחַת הָאֲבָנִים
 לוֹחַת הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם וְאֲשַׁב בָּהֶר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
 י לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי: וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוֹחַת
 הָאֲבָנִים כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וַעֲלִיהֶם כָּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה

תרגום אונקלוס

א שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל אֶת עֲבַר יוֹמָא דִּין יֵת יִרְדְּנָא לְמִיעַל לְמִירַת עַמְּמִין רַבְרַבִּין וְתַקִּיפִין מִנָּךְ קְרוּיִן רַבְרַבִּין וְכִרְכִּין
 עַד צִית שְׁמִיָּא: ב עַם רַב וְתַקִּיף בְּנֵי גִבְרָא דְאֵת יִדְעָתָא וְאֵת שְׁמַעְתָּא מִן יִכּוֹל לְמַקֵּם קָדָם בְּנֵי גִבְרָא: ג וַתִּדְעַ עַד יוֹמָא דִּין
 אֲרִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר קְדָמָךְ מִימְרִיהָ אִישָׁא אָכְלָא הוּא יִשְׁיַצִּינוֹן וְהוּא יִתְבַּרְנוֹן קְדָמָךְ וְתִתְרַכְנוֹן וְתִבְדִּינוֹן בְּפִרְיעַ
 כְּמָא דְמַלִּיל יְיָ לְךָ: ד לֹא תִימַר בְּלִבְךָ בְּדִיתְבֵּר יְיָ אֱלֹהֶיךָ יִתְהוֹן מִן קְדָמָךְ לְמִימַר בְּזִכּוּתִי אֶעֱלֵנִי יְיָ לְמִירַת יֵת אֶרְעָא דְהָא
 וּבְחוּבֵי עַמְּמִיָּא הָאֵלִין יְיָ מִתְרִיף לְהוֹן מִן קְדָמָךְ: ה לֹא בְזִכּוּתְךָ וּבְקִשְׁיטוֹת לְבָךְ אֶת עֲלִיל לְמִירַת יֵת אֶרְעָהוֹן
 אֲרִי בְחוּבֵי עַמְּמִיָּא הָאֵלִין יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִתְרִיף לְהוֹן מִן קְדָמָךְ וּבְדִיל לְקִיָּמָא יֵת פִּתְגָמָא דְקִיָּים יְיָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
 וְלִיעֲקֹב: ו וַתִּדְעַ אֲרִי לֹא בְזִכּוּתְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ יִהִיב לְךָ יֵת אֶרְעָא טַבְתָּא דְהָא לְמִירַתָּה אֲרִי עִם קָשִׁי קָדָל אֶת:
 ז הוּי דְכִיר לֹא תִתְנָשִׁי יֵת דְאַרְגִּיזְתָּא קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּרָא לְמֶן יוֹמָא דְנִפְקָתָא מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם עַד מִיתִיכּוֹן
 עַד אֶתְרָא הַדִּין מִסְרַבִּין הוֹיִתוֹן קָדָם יְיָ: ח וּבְחוּרֹב אֶרְגִּיזְתוֹן קָדָם יְיָ וְתַקִּיף רּוּגְזָא דִּי בְכוֹן לְשִׁיצָאָה יִתְכוֹן:
 ט בְּמַסְקֵי לְטוֹרָא לְמַסֵּב לוֹחִי אֲבָנִיָּא לוֹחִי קִיָּמָא דְגִזָּר יְיָ עַמְּכוֹן וַיִּתִּיבִית בְּטוֹרָא אַרְבָּעִין יָמִין וְאַרְבָּעִין לַיְלָו לְחֻמָּא
 לֹא אָכְלִית וּמִיָּא לֹא שָׁתִיתִי: י וַיִּהִב יְיָ לִי יֵת תַּרְיִן לוֹחִי אֲבָנִיָּא כְּתִיבִין בְּאֶצְבָּעָא דִּי וַעֲלִיהוֹן כָּכָל פִּתְגָמָא דְמַלִּיל יְיָ

פירוש רש"י

סדר ח (א) גְּדֹלִים וַעֲצָמִים מִמֶּךָ. אֶתְה עָצוֹם וְהֵם לְרֶשֶׁת וְגו' כִּי בְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם. הָרִי 'כִּי' מִשְׁמַשׁ בְּלִשׁוֹן
 עֲצוּמִים מִמֶּךָ: (ד) אֶל תֹּאמַר בְּלִבְכֶּךָ. צִדְקָתִי 'אֶלָּא': (ט) וְאֲשַׁב בָּהֶר. אֵין 'יִשְׁיָבָה' אֶלָּא לִשׁוֹן
 וְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם גְּרָמוֹ: (ה) לֹא בְצִדְקָתְךָ וְגו' אֶתְה בָּא עֲכָבָה: (ו) לוֹחַת. 'לוֹחַת' כְּתִיב, שְׁשִׁיתִיָּהן שְׁוֹת:

מפתח סדרי התנ"ך סדר ח עוסק במשה המכין את עם ישראל לקראת המעבר לארץ ישראל. במרכז דבריו נמצאת
 סקירתו את חטאי העם במדבר. תפילת משה להצלת העם מסיימת את הסדר. הפטרת הסדר (יהושע א: 1-11) היא:
 עוסקת ביהושע המכין את עם ישראל למעבר זה. ויִצְוֹ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שָׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר: עָבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחְנֶה וְצֻוּ
 אֶת־הָעָם לֵאמֹר הִכֵּינוּ לָכֶם צִידָה כִּי בְעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיְרֵדָן הַזֶּה לְבּוֹא לְרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵינוּ
 נָתַן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ: המדרש שואל (ילקוט שמעוני על נ"ח: ז): וכי צידה היתה צריכה שם? והלא אינן אלא אוכלי המן
 שהיו מלקטין אותו בבוקר בבוקר! אלא, כך אמר להם: עשו תשובה! כדי שתכנסו לארץ ותאכלו מתבואת הארץ.

יא עֲמַכֶּם בָּהֶר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בַּיּוֹם הַהוּא: וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וָאַרְבָּעִים
 יב לַיְלָה נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֶת־שְׁנֵי לַחַת הָאֲבָנִים לַחֲזוֹת הַבְּרִית: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֱלֹהֵי קוֹם רֵד מִהָר מִזֶּה כִּי שַׁחַת עָמַךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרָיִם סֵרוּ מִהָר
 יג מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם מִסָּכָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי לֵאמֹר רְאִיתִי
 יד אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם־קִשְׁיָה־עֶרְף הוּא: הֲרָף מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם וְאַמְחָה
 טו אֶת־שִׁמְם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְאַעֲשֵׂה אוֹתָךְ לְגוֹי־עֲצוּם וְרַב מִמֶּנּוּ: וְאַפֵּן
 טז וְאֵרֵד מִן־הָהָר וְהָהָר בָּעָר בָּאֵשׁ וְשְׁנֵי לַחֲזוֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדַי: וְאֵרָא
 זז וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל מִסָּכָה סֵרִתֶּם מִהָר
 יח מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶתְכֶם: וְאַתְּפֹשׁ בְּשְׁנֵי הַלָּחַת וְאַשְׁלֹכֶם מֵעַל
 יט שְׁתֵּי יָדַי וְאַשְׁבֵּרֶם לְעֵינֵיכֶם: וְאַתְּנַפֵּל לִפְנֵי יְהוָה כָּרְאשְׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם
 כ וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אֲכָלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל כָּל־חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר
 כא חֲטָאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ: כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה
 כב אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה עָלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֵי גַם בַּפֶּעַם
 כג הִקְוָא: וּבִאֲהֲרֹן הִתְאַנֵּף יְהוָה מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ וְאַתְּפֹלֵל גַּם־בְּעַד אֲהֲרֹן
 כד בָּעֵת הַהוּא: וְאַתְּחַטֵּאתְכֶם אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם אֶת־הָעֵגֶל לְקַחְתִּי וְאַשְׂרֹף
 כה אוֹתוֹ | בָּאֵשׁ וְאַכֹּת אוֹתוֹ טָחוֹן הֵיטֵב עַד אֲשֶׁר־דָּק לְעָפָר וְאַשְׁלַךְ
 כו אֶת־עַפְרוֹ אֶל־הַנַּחַל הַיָּרֵד מִן־הָהָר: וּבִתְבַעֲרָה וּבִמְסָה וּבִקְבֻרַת הַתְּאוּה

תרגום אונקלוס

עֲמֹכֹן בְּטוֹרָא מִגֹּא אִישְׁתָּא בְיוֹמָא דְקֻהְלָא: יֵא וְהוּהּ מְסוֹף אַרְבַּעַין יָמִין וְאַרְבַּעַין לֵילָן יְהִי יֵי לִי ית תְּרִין לוחֵי אֲבָנָא לוחֵי קִימָא: יֵי וְאָמַר יֵי לִי קוֹם חוֹת בְּפָרִיעַ מְכָא אַרִי חֲבִיל עַמָּךְ דַּאֲפִיקְתָּא מִמַּצְרִים סָטוּ בְּפָרִיעַ מִן אוֹרְחָא דְפִקְדֵי תַנּוֹן עֲבָדוּ לְהוֹן מִתְכָּא: יֵי וְאָמַר יֵי לִי לְמִימַר גְּלִי קְדָמִי עֲמָא הָדִין וְהָא עִם קָשִׁי קָדֵל הוּא: יֵי אֲנַח בְּעוֹתָךְ מִן קְדָמִי וְאַשְׁיִצִּינוּן וְאֲמַחֵי ית שׁוּמְהוֹן מִתְחוֹת שְׁמַיָּא וְאַעֲבִיד יתְךָ לְעַם תְּקִיף וְסָגִי מִנְהוֹן: טו וְאַתְפַּנִּיתִי וְנִחַתִּית מִן טוֹרָא וְטוֹרָא בְּעַר בְּאִישְׁתָּא וְתָרִין לוחֵי קִימָא עַל תְּרַתֵּין יָדִי: טז וְחוֹזִית וְהָא חֲבָתוֹן קָדָם יֵי אֲלֵהֲכוֹן עֲבָדְתוֹן לְכוֹן עֵיגֵל מִתְכָּא סָטִיתוֹן בְּפָרִיעַ מִן אוֹרְחָא דְפִקְדִי יֵי יתְכוֹן: יז וְאַחֲדִית בְּתָרִין לוחֵי אִישְׁתָּא וְרִמִּיתוֹן מַעַל תְּרַתֵּין יָדִי וְתַבְרַתוֹן לְעִינִיכוֹן: יח וְאַשְׁתַּטַּחִית קָדָם יֵי כַּד בְּקֻדְמִיתָא אַרְבַּעַין יָמִין וְאַרְבַּעַין לֵילָן לַחֲמָא לֹא אֲכִלִית וּמַיָּא לֹא שְׁתִּיתִי עַל כָּל חוֹבְתָכוֹן דְּחִבְתוֹן לְמַעַבְדִּי דְּבִישׁ קָדָם יֵי לְאַרְגָּזָא קְדוּמְהִי: יט אַרִי דְחִילִית מִן קָדָם וְרוּגָזָא וְחִמְתָּא דְרָגָז יֵי עֲלִיכוֹן לְשִׁיצָאָה יתְכוֹן וּקְבִיל יֵי צְלוֹתִי אֲף בְּזִמְנָא הַהוּא: כ וְעַל אַהֲרוֹן הוּהּ רָגַז מִן קָדָם יֵי לַחֲדָא לְשִׁיצִיּוּתִיהּ וְצִלִּיתִי אֲף עַל אַהֲרוֹן בְּעֻדָּא הַהוּא: כא וְיֵת חוֹבְתָכוֹן דְּעֲבָדְתוֹן ית עֲגֵלָא נְסִיבִית וְאוֹקִידִית יְתִיהּ בְּנוֹרָא וּשְׁפִית יְתִיהּ בְּשׁוּפִינָא יֵאֵת עַד דְּהוּהּ דְּקִיק לַעֲפָרָא וְרִמִּית ית עַפְרִיָּה לְנַחֲלָא דְנַחֲתִית מִן טוֹרָא: כב וּבְדִלִיקְתָּא וּבְנָסִיתָא וּבְקַבְרֵי דְמִשְׁאֲלֵי

פירוש רשי

וּמִנֵּין שְׁנֵת־רָצָה בְּרָצוֹן שֶׁלֹּם? שְׁנֵאמַר בְּאַרְבָּעִים
שָׁל לַחַת אַחֲרוֹנוֹת: 'וְאֵנֹכִי עֲמַדְתִּי בְּהָר כִּימִים
הָרִאשׁוֹנִים' (להלן ט:י) – מָה הָרִאשׁוֹנִים בְּרָצוֹן,
אִף הָאַחֲרוֹנִים בְּרָצוֹן; אָמַר מֵעַתָּה: אֲמַצְעִיִּים
הֵיוּ בְּכַעַס: (כ) וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנֵּף ה'. לְפִי שֶׁשָּׁמַע
לָכֵם: לְהַשְׁמִידוֹ. זֶה כְּלוּי בָּנִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר
'וְאַשְׁמִיד פְּרִיּוֹ מִמֶּעַל' (תרי עשר, עמוס, ה:נא): וְאַתָּה פֶּלֶל
גַּם בְּעַד אַהֲרֹן. וְהוֹעִילָה תִּפְלָתִי לְכַפֵּר מַחֲצָה,
וּמִתּוֹ שָׁנִים וּנְשָׂאוֹ הַשָּׁנִים: (כא) טָחוּן. לְשׁוֹן הוּהָ,
כְּמוֹ 'הַלּוֹךְ וְגָדוֹל' (שמואל כ:א) אֵלֶּנֶט בְּלַעַז:

(יח) וַאֲתַנְפַּל לִפְנֵי ה' כְּרֹאשְׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם. שְׁנֵי אֲמָר
 'עֲתָה אֵעָלָה אֶל ה' אוֹלִי אֲכַפְּרָה' (שמות כה:טז).
 בְּאוֹתָהּ עָלֶיהָ נִתְעַכְּבְתִּי אַרְבָּעִים יוֹם, נִמְצְאוּ כָּלִים
 בְּעֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה בָּאָב; שֶׁהוּא עָלָה בְּשִׁמּוֹנָה עֶשֶׂר
 בְּתַמּוּז, בּוֹ בְּיוֹם נִתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ לְמֹשֶׁה: 'פָּסַל לָךְ שְׁנֵי לַחַת' (שם
 כה:מה). עֲשֵׂה עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם; נִמְצְאוּ כָּלִים בְּיוֹם
 הַכַּפּוּרִים. בּוֹ בְּיוֹם נִתְרַצָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְחָה, וְאָמַר לוֹ לְמֹשֶׁה: 'סִלַּחְתִּי
 כַּדְּבָר' (במדבר יג:); לָכֵן הַקֶּבֶעַ לִמְחִילָה וּלְסִלִּיחָה.

עקב

כג מקצפים הייתם את־יהוה: ובשלח יהוה אתכם מקדש ברנע לאמר עלו
ורשו את־הארץ אשר נתתי לכם ותמרו את־פי יהוה אלהיכם ולא
כד האמנתם לו ולא שמעתם בקלו: ממרים הייתם עם־יהוה מיום דעתי
כה אתכם: ואתנפל לפני יהוה את־ארבעים היום ואת־ארבעים הלילה
כו אשר התנפלתי כי־אמר יהוה להשמיד אתכם: ואתפלל אל־יהוה ואמר
אדני יהוה אל־תשחת עמך ונחלתך אשר פדית בגדלך אשר־הוצאת
כז ממצרים ביד חזקה: זכר לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב אל־תפן
כח אל־קשלי העם הזה ואל־רשעו ואל־חטאתו: פן־יאמרו הארץ אשר
הוצאתנו משם מבלי יכולת יהוה להביאם אל־הארץ אשר־דבר להם
כט ומשנאתו אותם הוציאם להמתם במדבר: והם עמך ונחלתך אשר
הוצאת בכחך הגדל ובזרעך הנטויה:

ט א בעת ההוא אמר יהוה אלי פסל־לך שני־לוחות אבנים כראשנים ועלה לב רביעי ה
ב אלי ההרה ועשית לך ארון עץ: ואכתב על־הלחת את־הדברים אשר
ג היו על־הלחת הראשנים אשר שברת ושמתם בארון: ואעש ארון עצי
שטים ואפסל שני־לחת אבנים כראשנים ואעל ההרה ושני הלחת
ד בידי: ויכתב על־הלחת כמכתב הראשון את עשרת הדברים אשר דבר
ה יהוה אליכם בהר מתוך האש ביום הקהל ויתנם יהוה אלי: ואפן וארד
מן־ההר ואשם את־הלחת בארון אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צוני

תרגום אונקלוס

מרגזין הויתון קדם יי: כג וכד שלח יי תכון מרקם גיאה למימר סקו ואחסינו ית ארעא דיהבית לכון וסריבתון
על מימרא דיי אלהון ולא הימנתון ליה ולא קבילתון למימריה: כד מסריבין הויתון קדם יי מימא דידעית יתכון:
כה ואשתטחית קדם יי ית ארבעין יממין וית ארבעין לילון דאשתטחית ארי אמר יי לשיצאה יתכון:
כו וצליתי קדם יי ואמרית יי אלהים לא תחביל עמך ואחסנתך דפרקתא בתוקפך דאפיקתא ממצרים ביד תקיפא:
כז אדכר לעבדך לאברהם ליצחק וליעקב לא תתפני לקשיות עמא דדין ולחוביהון ולחטאיהון: כח דלמא יימרון
דיירי ארעא דאפיקתנא מתמן מדלית יוכלא קדם יי לאעלותהון לארעא דמליל להון ומדשני יתהון אפיקנון
לקטלותהון במדברא: כט ואנן עמך ואחסנתך דאפיקתא בחילך רבא ובזרעך מרמא:

א בעדנא ההוא אמר יי לי פסל לך תרין לוחי אבניא כקדמאי וסק לקדמי לטורא ותעביר לך
ארונא דאעא: ב ואכתוב על לוחיא ית פתגמא דהו על לוחיא קדמאי דתברתא ותשנינן בארונא:
ג ועבדית ארונא דאעי שטין ופסלית תרין לוחי אבניא כקדמאי וסליקית לטורא ותרין לוחיא בידי:
ד וכתב על לוחיא ככתבא קדמא ית עשרא פתגמין דמליל יי עמכון בטורא מגו אישתא ביומא דקהלא
ויהבנן יי לי: ה ואתפנתי ונחתית מן טורא ושיתי ית לוחיא בארונא דעבדית והו תמן כמא דפקדני

פירוש רש"י

(כה) ואתנפל וגו'. אלו הן עצמן האמורים למעלה, היכן אתנם?; ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל,
וכפלן כאן, לפי שכתוב כאן סדר תפלתו, שנאמר
'ה' אלהים אל תשחת עמך וגו':

סדר ט (א) בעת ההוא. לסוף ארבעים יום נתרצה
לי ואמר לי, 'פסל לך' ואחר כך 'ועשית לך ארון',
ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבא והלחת בידי,

עקב

ט

ו יהוה: ובני ישראל נסעו מבארות בני-יעקן מוסרה שם מת אהרן ויקבר
 ז שם ויכהן אלעזר בנו תחתיו: משם נסעו הגדגדה ומן-הגדגדה יטבתה
 ח ארץ נחלי מים: בעת ההוא הבדיל יהוה את-שבט הלוי לשאת
 את-ארון ברית-יהוה לעמד לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו עד היום
 ט הנה: על-כן לא-היה ללוי חלק ונחלה עם-אחיו יהוה הוא נחלתו
 י כאשר דבר יהוה אליהם לו: ואנכי עמדתי בהר כימים הראשנים
 ארבעים יום וארבעים לילה וישמע יהוה אלי גם בפעם ההוא לא-אבה
 יא יהוה השחיתך: ויאמר יהוה אלי קום לך למסע לפני העם ויבאו ויירשו
 את-הארץ אשר-נשבעתי לאבתם לתת להם:

תרגום אונקלוס

י: ו ובני ישראל נטלו מבארות בני יעקן למוסרה תמן מית אהרון ואתקבר תמן ושמיש אלעזר בריה
 תחתוהי: ז מתמן נטלו לגדגוד ומן גדגוד ליטבת ארע נגדא נחלין דמין: ח בעדנא ההוא אפריש יי
 ית שבטא דלוי למטל ית ארון קימא דיי למקם קדם יי לשמשותיה ולברכא בשמיה עד יומא הדין:
 ט על כן לא הוה ללוי חולק ואחסנא עם אחוהי מתנן דיהב ליה יי אנון אחסנתיה כמא דמליל יי אליהם ליה: י ואנא
 הויתי קאים בטורא כיומא קדמאי ארבעין ימין וארבעין לילין וקביל יי צלותי אף בזמנא ההוא לא אבא יי
 לחבלותך: יא ואמר יי לי קום איזיל למטול קדם עמא וייעלון ויירתון ית ארעא דקנימית לאבכההון למתן להון:

פירוש רש"י

(ו-ז) ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה. מה ענין זה לכאן? ועוד: וכי מבארות בני יעקן
 נסעו למוסרה? והלא ממוסרה באו לבני יעקן, שנאמר 'ויסעו ממסרות וגו' (במדבר ל:לא)! ועוד: 'שם
 מת אהרן' – והלא בהר החר מת? צא וחשב ותמצא שמונה מסעות ממוסרות להר החר. אלא,
 אף זו מן התוכחה: ועוד עשיתם זאת, כשמת אהרן
 בהר החר לסוף ארבעים שנה ונסתלקו ענני כבוד, יראתם לכם ממלחמת מלך ערד, ונתתם ראש לחזר למצרים, וחזרתם לאחוריהם שמונה מסעות עד בני יעקן, ומשם למוסרה, שם נלחמו בכם בני לוי והרגו מכם ואתם מהם, עד שהחזירו אתכם בדרך חזרתכם, ומשם חזרתם 'הגדגדה', הוא חר הגדגד – 'ומן הגדגדה יטבתה'. ובמוסרה עשיתם אבל כבד על מיתתו של אהרן שגורמה לכם זאת, ונדמה לכם כאלו מת שם. וסמך משה תוכחה זו לשבור הלחות, לומר שקשה מיתתו של צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנשתברו בו הלחות, ולהודיעך שהקשה לו מה שנתנו ראש

מפתח סדרי התנ"ך

בעקבות פסוקים ח-ט: תפקיד הלויים נקבע בראש סדר כח בשמות אלה פקודי המשפך... עבדת הלויים ביד איתמר... הסכנה שבנשיאת הארון נקבעה בראש סדר ד' בבמדבר וידבר ה'... אל-תכריזו את-שבט משפחת הקהתי מתוך הלויים: משכורתם ותרומתם לכהנים נקבעו בראש סדר יז שם וידבר ה'... ואל-הלויים תדבר... כיתקוהו מאת בני-ישראל את-המעשר... בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן-המעשר:

סדר ט פותח בלוחות השניים שהושמו בארון שבמשכן. הפטרת הסדר (מלכים ו:י-ה) עוסקת בארון המכיל את הלוחות שהושם במקדש שבנה שלמה ושבשעה שיצאו הכהנים מהנחת הארון במקומו מילא הענן את אוהל מועד כבשעת מתן תורה וכבשעת חנוכת המשכן. (ו:י) אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הנח שם משה בחרב אשר פרת ה' עם-בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: (ו:מא) ויהי בצאת הכהנים מן-הקדש והענן מלא את-בית ה': (ז:א) ולא-יכלו הכהנים לעמד לשרת מפני הענן כי-מלא כבוד-ה' את-בית ה':

ט יב ועתה ישראל מה יהוה אליהו שאל מעמך כי אם-ליראה את-יהוה לָג חמישי ו

עקב
אֱלֹהֶיךָ לִלְכֹת בְּכָל־דֶּרֶכֶיךָ וּלְעֹבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: לְשַׁמֵּר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְאֶת־חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנִי
מֵצוּן הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: הֵן לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הָאָרֶץ
וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ: רַק בְּאַבְתִּיךָ חֶשֶׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחָר בְּזֶרְעִם
אֲחֵרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים כִּיּוֹם הַזֶּה: וּמִלָּתָם אֶת עֲרֹלַת לִבְכֶּם
וְעֲרַפְכֶּם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד: כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדֹנֵי
הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא־יֵשָׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:
עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַל־מָנָה וְאַהֲבֵה גֵר לֵתֵת לוֹ לֶחֶם וּשְׂמִלָּה: וְאַהֲבַתָּם
אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ
תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִשָּׁבַע: הוּא תְהַלֵּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר־עֲשֵׂה
אֹתְךָ אֶת־הַגְּדֹלָת וְאֶת־הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ
יִרְדּוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרִימָה וְעַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב:
וְאַהֲבַתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְרַת מִשְׁמֶרֶתוֹ וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו
כָּל־הַיָּמִים: וַיַּדְעֹתָם הַיּוֹם כִּי | לֹא אֶת־בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ וְאֲשֶׁר
לֹא־רָאוּ אֶת־מוֹסֵר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־גְּדֻלּוֹ אֶת־יְדוֹ הַחֲזָקָה וְזִרְעוֹ
הַנְּטוּיָה: וְאֶת־אֲתֹתָיו וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עֲשֵׂה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם לְפָרְעָה

תרגום אונקלוס

יֵד וְכַעַן יִשְׂרָאֵל מָא יִי אֱלֹהֶךָ תִּבַּע מִנֶּךָ אֱלֹהִינִי לְמַדְחַל קֹדֶם יִי אֱלֹהֶךָ לְמַהֵךְ בְּכָל אֹרְחֵן דְּתַקְנֵן קֳדָמוּהִי וְלִמְרָחֵם יִתִּיהִי וְלִמְפַלַּח קֹדֶם יִי אֱלֹהֶךָ בְּכָל לִבֵּךְ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ: יֵג לְמַטְר יֵת פְּקוּדֵיָא דִּי יֵת קֳדָמוּהִי דִּאֲנָא מִפְקִיד לֵךְ יוֹמָא דִּין דִּיִּיטֵב לֵךְ: יֵד הָא דִּי אֱלֹהֶךָ שְׂמִיָּא וּשְׂמִי שְׂמִיָּא אַרְעָא וְכָל דְּבֵה: טוֹ לְחוּד בִּאֲבָהֶתְךָ צִבִּי יִי לְמָרְחֵם יִתְהוּן וְאַתְרַעִי בְּבִנְיָהוּן בְּתִרְיָהוּן בְּכוּךְ מִכָּל עֲמִמָּא כְּיוֹמָא הָדִין: טז וְתַעֲדוּן יֵת טַפְשׁוֹת לְבָכוּן וְקַדְלָכוּן לֹא תַקְשׁוּן עוֹד: יז אַרִי יִי אֱלֹהֶיכוֹן הוּא אֱלֹהֵ דִּינִין וּמִרֵי מַלְכִין אֱלֹהָא רַבָּא גְבֻרָא וְדַחֲלָא דְלִית קֳדָמוּהִי מִסָּב אַפִּין וְאִף לֹא לְקַבְלָא שׁוּחָדָא: יח עֲבִיד דִּין יִיתָם וְאַרְמְלָא וְרַחֲמִים גְּיוּרָא לְמַתָּן לִיה מְזוֹן וְכֹס: יט וְתִרְחַמוּן יֵת גְּיוּרָא אַרִי דִּירִין הָוִיתוּן בְּאַרְעָא דְּמַצְרַיִם: כ יֵת יִי אֱלֹהֶךָ תִּדְחַל וְקֳדָמוּהִי תַפְלַח וְלִדְחַלְתִּיה תַתְקַרֵּב וּבִשְׂמִיָּה תִקְיִים: כא הוּא תוֹשִׁבְחָתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶךָ דְּעִבַּד עִמָּךְ יֵת רַבְרָבְתָא וְיֵת חֲסִינְתָא הָאֲלִין דְּחֻזָּא עֵינֶךָ: כב בְּשַׁבְעִין נַפְשָׁן נַחְתוּ אֲבָהֶתְךָ לְמַצְרַיִם וְכַעַן שְׁוִיךְ יִי אֱלֹהֶךָ כְּכֹכְבִי שְׂמִיָּא לִסְגִי: כג וְתִרְחֵם יֵת יִי אֱלֹהֶךָ וְתַטְר מַטְרַת מִימְרֵיה וְקִימוּהִי וְדִינוּהִי וּפְקוּדוּהִי כָּל יוֹמָא: כד וְתַדְעוּן יוֹמָא דִּין אַרִי לֹא יֵת בְּנִיכוּן דְּלֹא יַדְעוּ וְדָלֹא חֲזוּ יֵת אֹולִפְנָא דִּי אֱלֹהֶיכוֹן יֵת רַבּוּתִיה יֵת יְדִיה תְּקִיפְתָא וְדַרְעִיה מִרְמָמָא: כה וְיֵת אֲתוּתִיה וְיֵת עוֹבְדוּהִי דְּעִבַּד בְּגוֹ מַצְרַיִם לְפַרְעֹה

פירוש רשי

לְפִיּוֹ בַּמָּוֶן: (יח) עָשָׂה מִשְׁפָּט יְתוֹם וְאַלְמָנָה. הָרִי גְבוּרָה, וְאַצֵּל גְּבוּרָתוֹ אֶתָּה מוֹצֵא עֲנוּתָנוֹת: וְאַהֲבָה גָּר לָתֵת לוֹ לֶחֶם וּשְׂמֵלָה. וְדַבֵּר חֲשׁוֹב הוּא זֶה, שְׂכַל עֲצָמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ נִתְפַּלֵּל עַל זֶה: וְנִתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ (בראשית כו:יא): (יט) כִּי גֵרִים חַיִּיתֶם. מוֹם שֶׁבָּךְ אֵל תֹּאמַר לַחֲבֵרְךָ: (כ) אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא. וְתַעֲבֹד לוֹ וְתִדְבֹּק בּוֹ, וּלְאַחֵר שִׁיְהִי בָּךְ כָּל הַמַּדּוֹת הִלְלוּ, אֲזִי – 'בְּשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע': (כד) וִידַעְתֶּם הַיּוֹם. תָּנוּ לֵב לְדַעַת וּלְהִבִּין וּלְקַבֵּל תּוֹכַחְתִּי: כִּי לֹא אֵת בְּנִיכֶם. אֲנִי מְדַבֵּר עִכְשָׁו, שְׂיוֹכְלוּ לִזְמַר: 'אֲנוּ לֹא יָדַעְנוּ וּלֹא רָאִינוּ כָּל זֶה':

(יב) וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל. אָף עַל פִּי שְׁעִשִּׁיתֶם כָּל זֹאת, עֹדְנֹנֵי רַחֲמָיו וְחֻבָּתוֹ עֲלֵיכֶם, וּמִכָּל מַה שִּׁחָטְאֵתֶם לִפְנָיו, אֵינֹנִי שׂוֹאֵל מִכֶּם 'כִּי אִם לִירְאָה וְגו'.' וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ מִכָּאן: הַכֹּל בִּידֵי שְׁמַיִם, חוּץ מִירְאַת שְׁמַיִם: (יג) לְשׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה'. וְאָף הִיא לֹא לְחֹנֶם, אֲלֹא לְטוֹב לְד', שֶׁתִּקְבְּלוּ שְׂכָר: (יד–טו) הֵן לַה' אֱלֹהֶיךָ. הַכֹּל, וְאָף עַל פִּי כֵן דָּק בְּאַבְתִּיד חֶשֶׁק ה' מִן הַכֹּל: בָּכֶם. כְּמוֹ שֶׁאַתֶּם רוֹאִים אֶתְכֶם חֲשׂוֹקִים 'מִכָּל הָעַמִּים כַּיּוֹם הַזֶּה': (טז) עָרַלְתָּ לְבַבְכֶּם. אַטֵּם לְבַבְכֶּם וּכְסִיווּ: (יז) וְאֲדַנִּי הָאֲדִנִּים. לֹא יוֹכֵל שׁוֹם אֲדוֹן לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּד: לֹא יֵשֵׁא פָנִים. אִם תִּפְרְקוּ עֲלוֹ: וְלֹא יִקַּח שַׁחַד.

עקב

כז מִלֶּךְ-מִצְרַיִם וְלִכְלֹל-אֶרְצוֹ: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְחַיִּל מִצְרַיִם לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ
 אֲשֶׁר הֵצִיף אֶת-מִי יַם-סוּף עַל-פְּנֵיהֶם בְּרֹדֶפֶם אַחֲרֵיהֶם וַיֹּאבְדֻם יְהוָה עַד
 כח הַיּוֹם הַזֶּה: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד-בְּאֲכֶם עַד-הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְאֲשֶׁר
 עָשָׂה לְדַתְּנָן וּלְאֲבִירִים בְּנֵי אֱלִיָּאֵב בֶּן-רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת-פִּיהָ
 וַתִּבְלַעַם וְאֶת-בְּתִיהֶם וְאֶת-אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת כָּל-הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם
 כט בִּקְרֹב כָּל-יִשְׂרָאֵל: כִּי עֵינֵיכֶם הִרְאֹת אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר
 ל עָשָׂה: וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצוּךְ הַיּוֹם לְמַעַן תַּחֲזִקוּ
 לא וּבֵאתֶם וִירְשֶׁתֶם אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וּלְמַעַן
 תִּתְּרִיכוּ יָמִים עַל-הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתִּיכֶם לָתֵת לָהֶם
 א ולְזַרְעֶם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה לֵד שְׁשִׁי ז
 ב כֹּא-שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כָאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע
 ב אֶת-זֶרְעֶךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלְךָ כֶּגֶן הַיָּרֵק: וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה

תרגום אונקלוס

מלכא דמצרים ולכל ארעיה: כז ודעבד למשרית מצראי לסוסותיהון ולרתכיהון דאטיף ית מי ימא דסוף על אפיהון
 במרדפהון בתריכון ואבידונו יי עד יומא דדין: כז ודעבד לכוון במדברא עד מיתכון עד אתרא דדין: כח ודעבד לדתן
 ולאבירם בני אליאב בר ראובן דפתחת ארעא ית פומה ובלעתונו וית אנש בתיהון וית משכניהון וית כל יקומא
 דעמהון בגו כל ישראל: כט ארי עיניכון חזאה ית כל עובדא דיי רבא דעבד: ל ויתרון ית כל תפקידתא דאנא מפקיד
 לך יומא דין בדיל דתתקפון ותיצלון ותירתון ית ארעא דאתון עברין לתמן למירתה: לא ובדיל דתיכון יומין על
 ארעא דקיים יי לאבתכון למתן להון ולכניהון ארע עבדא חלב ודבש: א ארי ארעא דאת עליל לתמן למירתה
 לא כארעא דמצרים היא דנפקתון מתמן דתזרע ית זרעך ומשקית ליה ברגלך כגנת ירקא: ב וארעא דאתון עברין

פירוש רש"י

שפסלתו של ראשון הוא נותן בשני, ובכל מקום
 החביב קודם. הא למדת שחברון יפה מצען.
 ומצרים משבחת מפל הארצות, שנאמר 'כגן ה'
 כארץ מצרים' (בראשית י:ל); וצען שבח ארץ מצרים
 שהוא מקום מלכות, שכן הוא אומר 'כי היו בצען
 שריו' (ישעיה יב:ו); וחברון פסלתה של ארץ
 ישראל, לכך הקצוה לקבורת מתים, ואף על פי כן
 היא יפה מצען. ובמסכת כתובות (דף ק"ב). דרשו
 בענין אחר: אפשר אדם בונה בית לבנו הקטן
 ואחר כך לבנו הגדול? אלא שמבנה על אחד
 משבעה בצען: אשר יצאתם משם. אפלו ארץ
 רעמסס אשר ישבתם בה והיא במיטב ארץ
 מצרים, שנאמר 'במיטב הארץ וגו'' (בראשית מא:יח),
 אף היא אינה כארץ ישראל: והשקית ברגלך. ארץ
 מצרים היתה צריכה להביא מים מנילוס ברגלך
 ולהשקותה, וצריך אתה לנדד שנתך ולעמל,
 והנמוך שותה ולא הגבוה, ואתה מעלה המים מן
 הנמוך לגבוה. אבל זו – 'למטר השמים תשתה מים'
 – אתה ישן על מטתך והקדוש ברוך הוא משקה
 נמוך וגבוה, גלוי ושאינו גלוי כאחת: כגן הירק.
 שאין די לו בגשמים ומשקין אותו ברגל ובכתף:

(כח) בקרב כל ישראל. כל מקום שהיה אחד מהם
 בורח, הארץ נבקעת מתחתיו וכולעתו, אלו דברי
 רבי יהודה. אמר לו רבי נחמיה: והלא כבר נאמר
 'ותפתח הארץ את פיה' (במדבר טו:לב) ולא פיותיה!
 אמר לו: ומה אתה מקים 'בקרב כל ישראל'? אמר
 לו: שנעשית הארץ מדרון כמשפך, וכל מקום
 שהיה אחד מהם בורח, היה מתגלגל ובא עד מקום
 הבקיעה: ואת כל היקום אשר ברגליהם. זה ממונו
 של אדם, שמעמידו על רגליו: (כט) כי עיניכם
 הראת. מוסב על המקרא האמור למעלה 'כי לא את
 בניכם אשר לא ידעו וגו'' (פסוק כד) – כי אם עמכם,
 אשר 'עיניכם הראת וגו':

סדר י (א) לא כארץ מצרים הוא. אלא טובה
 הימנה. ונאמרה הבטחה זו לישראל ביציאתם
 ממצרים, שהיו אומרים: 'שמא לא נבוא אל ארץ
 טובה ויפה כזו'. יכול, בגנותה הכתוב מדבר, וכך
 אמר להם 'לא כארץ מצרים הוא' אלא רעה הימנה?
 תלמוד לומר 'וחברון שבע שנים נבנתה לפני צען
 מצרים' (במדבר יב:כב) – אדם אחד בנאן: חם בנה
 צען למצרים בנו, וחברון – לכנען. דרך ארץ: אדם
 בונה את הנאה ואחר כך בונה את הכעור,

עקב

ג לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעַת לְמִטְרַת הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּחֲוֶימוּ: אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ דִּרְשָׁה אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד

ד אַחֲרֵית שָׁנָה: וְהָיָה אִם־שָׁמַעַתְּ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי לֵאמֹר

אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר לֵאמֹר אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדּוֹ

ה בְּכָל־לִבְכֶּם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מִטְר־אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ

תרגום אונקלוס

לְתַמְנָן לְמִירְתָּהּ אֶרֶץ טוֹרִין וּבִקְעָן לְמִטְרָה שְׁמִיָּה שְׁמִיָּה מִיָּה: ג אֶרְעָא דִּי אֱלֹהִים תִּבְעֵי יְתָה תְּדִירָא עֵינֵי יְיָ אֱלֹהִים בָּהּ מִרְשִׁיָּה דְשָׁתָא וְעַד סוּפָה דְשָׁתָא: ד וְיְהִי אִם קִבְּלָא תִּקְבְּלוּן לְפָקוּדֵי דְאַנָּא מִפְּקִיד יִתְכוּן יוֹמָא דִּין לְמַרְחָם יְתָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּלְמַפְלַח קְדָמוּהִי בְּכָל לִבְכוּן וּבְכָל נַפְשָׁכוּן: ה וְאַתִּין מִטְרָא אֶרְעָכוּן בְּעֵדְנִיָּה בְּפִיר וּלְקִישׁ

פירוש רש"י

עֲשִׂיר, וְשִׁאקָרָא רַבִּי, וּבִשְׁבִיל שְׁאִקְבֵּל שְׁכָר, אֲלֵא כָּל מָה שֶׁתַּעֲשֶׂה – עֲשֵׂה מֵאֲהָבָה, וְסוּף הַכְּבוֹד לְבָא: וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל לִבְכֶּם. עֲבוּדָה שֶׁהִיא בְּלָב, וְזוֹ הִיא תַּפְלָה; שֶׁהַתַּפְלָה קְרוּיָה עֲבוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר 'אֱלֹהֶיךָ דִּי אַנְתָּ פִּלַּח לָהּ בַּתְּדִירָא' (דְּנִיָּאֵל ה:), וְכִי יֵשׁ פִּלְחָן בְּבָבֶל? אֲלֵא, עַל שֶׁהִיא מִתְפַּלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְכוּיִן פְּתִיחָן לָהּ וְגוֹ' (שֵׁם א'), וְכֵן בְּדוּד הוּא אוֹמֵר 'תַּכּוּן תַּפְלָתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ' (תְּהִלִּים סדר יט פסוק ג), מִזְמוֹר קָלָה שֶׁלֵּנוּ פְּסוּק (ב): בְּכָל לִבְכֶּם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם. וְהֵלֵא כָּבֹד הַזֶּה הִירָא עַל כֶּךָ: 'בְּכָל לִבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם' (דְּבָרִים ו:ב) ? אֲלֵא, אֲזַהֲרָה לְיַחֲדִיד, אֲזַהֲרָה לְצִבּוֹר: (ה) וְנָתַתִּי מִטְר־אֲרָצְכֶם. עֲשִׂיתֶם מָה שֶׁעָלִיכֶם, אֲף אֲנִי אֶעֱשֶׂה מָה שֶׁעָלִי: בְּעֵתוֹ, בְּלִילוֹת, שֶׁלֹּא יִטְרִיחוּ אֶתְכֶם. דְּבָר אַחֵר: 'בְּעֵתוֹ' – בְּלִילֵי שַׁבָּתוֹת, שֶׁהַכָּל מְצוּיִין בְּבִתְיָהֶם: יוֹרֵה. הִיא רִבִּיעָה הַנוֹפֶלֶת לְאַחֵר הַזִּרְעָה, שֶׁמֶרְוָה אֶת הָאֶרֶץ וְאֶת הַזֵּרְעִים: וּמִלְקוֹשׁ. רִבִּיעָה הַיּוֹרֶדֶת סָמוּךְ לְקִצְרֵי לְמִלְאוֹת הַתְּבוּאָה בְּקִשְׁיָה. וְלִשׁוֹן 'מִלְקוֹשׁ' – דְּבָר הַמֵּאֲחֵר, כְּדִמְתַּרְגְּמִינָן 'וְהָיָה הָעֵשְׂטִים לְלֶכֶן' – 'לְקִישִׁיא' (בְּרֵאשִׁית כח:כא). דְּבָר אַחֵר: לְכָךְ נִקְרָאת 'מִלְקוֹשׁ' שִׁיּוּרְדָּת עַל הַמְּלִילוֹת וְעַל הַקִּשְׁיָן:

מפתח סדרי התנך

רש"י בפסוק ד מביא את הפסוק שבראש סדר ה' בדניאל: וְדִנְיָאֵל כָּדִי יָדַע דִּי־רִשִׁים כְּתָבָא עַל לְבִיתָהּ וְכוּיִן פְּתִיחָן לָהּ בְּעִלְתָּהּ נִגְדַּי יְרוּשָׁלַם וּמִנִּי תִלְתָּה בְיוֹמָא הוּא בְּרַךְ עַל־בְּרָכוּיָהּ וּמִצְלָא וּמוֹדָא קָדָם א' כָּל־קָבֵל דִּי־הוּא עֲבָד מִן־קְדָמָת דָּנָה: פסוק זה הוא בסיס במדרשים לכמה הלכות תפילה: חובת ההודאה בתפילה, שלוש תפילות ביום בזמנים שונים ולא יותר משלוש, לכיוון ירושלים, בתוך מבנה שיש בו חלונות, מותר לשאול צרכיו בסוף כל ברכה וברכה. ובמסכת ברכות (לא:). שמקור הלכות תפילה הוא מארץ ישראל.

לפסוקים ה, ה: אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן שֶׁלִּישָׁה מִפְּתָחוֹת בֵּידוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִין בְּרִיָּה שׁוֹלֵטָה עֲלֵיהֶן לֹא מִלְּאָךְ וְלֹא שָׂרָף. וְאֵלּוּ הֵן: מִפְּתַח שֶׁל תַּחֲתֵי הַמַּתִּים, וּמִפְּתַח שֶׁל עֲקֻרוֹת, וּמִפְּתַח שֶׁל גִּשְׁמִים. מִפְּתַח שֶׁל תַּחֲתֵי הַמַּתִּים מִנִּין? שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּדְעָתֶם כִּי־אֲנִי ה' בְּפִתְחֵי אֶת־קַבְּרוֹתֵיכֶם (יחזקאל כב:ז). מִפְּתַח שֶׁל עֲקֻרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רַחֲלֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־רִחְמָהּ: (בְּרֵאשִׁית כח:א). וּמִפְּתַח שֶׁל גִּשְׁמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב (לֵהלֵךְ כב:ז). (מִדְרַשׁ דְּבָרִים רַבָּה ז:ז).

מִפְּתַח שֶׁל גִּשְׁמִים הַנּוֹזֵר כֵּאֵן (בְּפִסְקוּסִים ה' ו'–ח) נִקְבַּע בְּרֵאשׁ סִדְר טוֹ בְּמַלְכִּים וַיִּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹהִים ה' הוּא הָאֱלֹהִים. וּבְרֵאשׁ סִדְר ח' בְּסִפְר יִרְמְיָה הָיָה בְּהַבְלֵי הַגּוֹיִם מִגִּשְׁמִים וְאִם־הַשָּׁמַיִם יִתְּנוּ רַבָּבִים הֵלֵא אֹתָהּ־הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ וְנִקְרָה־לָּךְ כִּי־אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת־כָּל־אֱלֹהִים: וּבִיחֻזְקָאֵל רֵאשׁ סִדְר כֹּא וְנָתַתִּי אוֹתָם וְסִבִּיבוֹת גְּבַעְתִּי בְּרִכָּה וְהוֹרֵדְתִּי הַגֶּשֶׁם בְּעֵתוֹ גִּשְׁמֵי בְּרִכָּה יִהְיוּ: וּבְרֵאשׁ סִדְר ח' בְּסִפְר אִיּוֹב הִתְשַׁלַּח בְּרָקִים וַיִּלְכוּ וַיֹּאמְרוּ לָךְ הַנֶּגֶן:

עקב

ו' ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת
 ז' ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים
 ח' והשתחוויתם להם: וחרה אף יהוה בכם ועצר את השמים ולא יהיה
 מטור והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה
 ט' אשר יהוה נתן לכם: ושמעתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם
 י' וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם
 אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך
 י"א. יב ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי
 בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבותיכם לתת להם כימי השמים

תרגום אונקלוס

ותכנוש עבורך וחמרך ומשחך: ו' ואתין עשבא בחקלך לבעירך ותיכול ותשבע: ז' אסתמרו לכון דלמא
 יטעי לבכון ותסטון ותפלחון לטעות עממא ותסגדון להון: ח' ויתקף רוגזא דיי בכון וייתוד ית שמיא
 ולא יהי מטרא וארעא לא תתין ית עללתה ותיבדון בפריע מעל ארעא טבתא דיי יהיב לכון: ט' ותשוון
 ית פתגמי אלין על לבכון ועל נפשכון ותקטרון תהון לאת על ידכון ויהון לתפלין בין עיניכון: י' ותלפון יתהון
 ית בניכון למלא כהון במתבך בביתך ובמקדך באורחא ובמשכבך ובמקימך: י"א ותכתובכון על מזוזין ותקבעון
 בספי ביתך ובתרעך: י"ב בדיל דיסגון יומיכון וימי בניכון על ארעא דקיים יי לאבהתכון למתן להון כיומי שמיא
 פירוש רש"י

חגי, טו:): ואבדתם מהרה. על כל שאר היסורים
 אגלה אתכם מן האדמה, שגרמה לכם לחטא. משל
 למלך ששלח בנו לבית המשתה והיה יושב
 ומפקדו: 'אל תאכל יותר מצררך, שתבוא נקי
 לביתך'; ולא השגיח הבן ההוא; אכל ושתה יותר
 מצרכו והקיא וטנף את כל בני המספה, נטלוהו
 בידי וברגליו וזרקוהו אחורי פלטרין: מהרה. איני
 נותן לכם ארכא. ואם תאמרו: והלא נתנה ארכא
 לדור המבול, שנאמר 'והיו ימיו מאה ועשרים
 שנה' (בראשית י:לה)? – דור המבול לא היה להם ממי
 ללמד, ואתם יש לכם ממי ללמד! (ט) ושמעתם את
 דברי אלה. אף לאחר שתגלו היו מציינים במצות –
 הניחו תפלין ועשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם
 חדשים כשתחזרו. וכן הוא אומר 'הציבי לך
 צינים' (ירמיה יז:לז): (י) לדבר בם. משעה שהבן יודע
 לדבר, למדהו 'תורה צוה לנו משה' (להלן כו:ד)
 שיהא זה למוד דבורו. מכאן אמרו: כשהתינוק
 מתחיל לדבר, אביו משיח עמו בלשון הקדש
 ומלמדו תורה, ואם לא עשה כן, הרי הוא כאלו
 קוברו, שנאמר 'למדתם אתם את בניכם לדבר בם
 וגו': (יב) למען ירבו ימיכם וימי בניכם, אם עשיתם
 כן ירבו – ואם לאו – לא ירבו. שדברי תורה
 נדרשין מכלל לאו – הן, ומכלל הן – לאו: לתת
 להם. 'לתת לכם' אין כתיב כאן, אלא 'לתת להם',
 מכאן מצינו למדים: תחית המתים מן התורה:

ואספת דגנך. אתה תאספנו אל הבית ולא אויבך,
 כענין שנאמר 'אם אתן את דגנך עוד מאכל
 לאויבך וגו' כי מאספיו יאכלהו' (ישעיה כה:יא-יב),
 ולא כענין שנאמר 'והיה אם זרע ישראל וגו'
 (שופטים ד:ד): (ו) ונתתי עשב בשדך. שלא תצטרך
 להוליכה למדברות. דבר אחר: שתהיה גוזז
 תבואתך כל ימות הגשמים ומשליך לפני בהמתך,
 ואתה מונע ידך ממנה שלשים יום קדם לקציר
 ואינה פוחתת מדגנה: ואכלת ושבעת. הרי זו ברכה
 אחרת, שתהא ברכה מצויה בפת בתוך המעים:
 ואכלת ושבעת – (ז) השמרו לכם. כיון שתהיו
 אוכלים ושבעים, 'השמרו לכם' שלא תבעטו; שאין
 אדם מורד בהקדוש ברוך הוא, אלא מתוך שביעה,
 שנאמר 'פן תאכל ושבעת וגו' ובקרך וצאנך ירבין'
 (לעיל ז:כז-כח), מה הוא אומר אחריו? 'ורם לבבך
 ושכחת' (שם כט): וסרתם. לפרש מן התורה, ומתוך
 כך 'ועבדתם אלהים אחרים' שפיון שאדם פורש מן
 התורה, הולך ומדבק בעבודה זרה. וכן דוד אומר:
 'כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך
 עבד וגו' (שמואל יז:לא), ומי אמר לו כן? אלא, כיון
 שאני מגרש מלעסק בתורה, הריני קרוב לעבד
 אלהים אחרים: אלהים אחרים. שהם אחרים
 לעובדיהם: צועק אליו ואינו עונהו, נמצא עשוי לו
 כנכרי: (ח) את יבולה. אף מה שאתה מוביל לה,
 כענין שנאמר 'ורעתם הרבה והבא מעט' (תרי עשר,

שתי הפרשיות הפותחות את סדר י, פרשות לז-לה, עוסקות בקשר בין עבודת ה' שלנו למטר השמים המביא לשפע
 תבואה בישיבתנו בארצנו. פרשיות לו, לח עוסקות בירושת הארץ והניצחון על האוייבים כתוצאה מעבודת ה' שלנו.
 הפטרת הסדר (ישעיה יב:כה-לא:יא) פותחת בשפע תבואת האדמה ונתן מטר זרעך... והיה דשן ושמך ובעזרת ה' לנו
 במלחמה על ארצנו נגד אויבנו. ומסתיימת בדילוג אל וישב עמי בנהג שלום ובמשפנות מבטחים ובמנוחת שאננות:

שביעי
ומפטיר
עקב

יג על־הָאָרֶץ:

כִּי אִם־שָׁמַר תִּשְׁמְרוּן אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לֹא

אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ לְאַהֲבָהּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לִלְכֹת

יז בְּכָל־דַּרְכָיו וּלְדַבְּקָה־בּוֹ: וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיכֶם

טו וַיִּרְשְׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעֲצָמִים מְכֻסִּים: כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כָּף־רַגְלְכֶם

בו לְכֶם יִהְיֶה מִן־הַמִּדְבָּר וְהַלְבָנוֹן מִן־הַנֶּהָר נְהַר־פָּרָת וְעַד הַיָּם

טז הָאֲחֵרוֹן יִהְיֶה גְבֻלְכֶם: לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיכֶם פֶּחַדְכֶם וּמִוְרָאֲכֶם יִתֵּן |

יח יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרֹכוּ־בָּהּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר

יז לְכֶם: רְאֵה אֲנִי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: לֹא רָאָה

יח אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה

תרגום אונקלוס

על ארעא: יג ארי אם מטר תשרון ית כל תפקידתא דא דאנא מפקיד יתכון למעבדה למרחם ית יי אלהכון למהך בכל אורחך דתקנן קדמוהי ולא תקרבא לדחלתיה: יז ויתריך יי ית כל עממיא האלין מן קדמיכון ויתרתון עממין רברבין ותקיפין מנכון: טו כל אתרא דתדרוך פרסת רגלכון ביה דילכון יהי מן מדברא ולבנן מן נהרא נהרא פרת ועד ימא מערבא יהי תחומכון: טז לא יתעתד אנש קדמיכון דחלתכון ואימתכון יתין יי אלהכון על אפי כל ארעא דתדרכון בה כמא דמליל לכון: יז חזו דאנא יהיב קדמיכון יומא דין ברכן ולוטין: יח ית ברכן אם תקבלון לפקודיא דיי אלהכון דאנא מפקיד

פירוש רש"י

(יג) שֶׁמַּר תִּשְׁמְרוּן. אֲזַהֲרַת שְׁמִירוֹת הַרְבֵּה, לְהַזְהִיר בְּתַלְמוּדוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכַּח: לִלְכֹת בְּכָל דַּרְכָיו. הוּא רְחוּם וְאַתָּה תִּהְיֶה רְחוּם; הוּא גּוֹמֵל חֲסִידִים וְאַתָּה גּוֹמֵל חֲסִידִים: וּלְדַבְּקָה בּוֹ. אֲפֹשֶׁר לֹמַר כֵּן? וְהֵלֵךְ 'אֲשֶׁר אֵכֶלֶה הוּא' (לעיל ד:לא)? אֵלֶּה, הַדִּבֶּק בְּתַלְמִידִים וּבְחֻכְמִים, וּמַעֲלָה אֲנִי עָלֶיךָ כֹּאֲלוֹ נִדְּבַקְתָּ בּוֹ: (יד) וְהוֹרִישׁ ה'. עֲשִׂיתֶם מַה שְּׁעַלְיֶכֶם, אֲףֹ אֲנִי אַעֲשֶׂה מַה שְּׁעַלִּי: וְעֲצָמִים מְכֻסִּים. אֲתֵם גְּבוּרִים וְהֵם גְּבוּרִים מְכֻסִּים; שְׁאֵם לֹא שִׁישְׁרָאֵל גְּבוּרִים, מַה הַשִּׁבַּח הַהוּא שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת הָאֱמוּנוֹת לֹמַר 'עֲצָמִים מְכֻסִּים'? אֵלֶּה אֲתֵם גְּבוּרִים מִשְׁאֵר אֲמוֹת, וְהֵם גְּבוּרִים מְכֻסִּים: (טז) לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ וגו'.

מפתח סדרי התנ"ך

מרחב סדר י כולל את הפרשיות הבאות:

בפרשה ל"ד – שבחי ארץ ישראל בהשוואה לארץ מצרים.

פרשה ל"ה היא פרשת 'והיה אם שמוע' שהיא קבלת עול המצוות, שקיומן הוא התנאי לריבוי ימים על אדמת ארץ ישראל. פרשה ל"ז עוסקת בהורשת הארץ.

פרשה ל"ז היא תחילת סדרת 'ראה' ועוסקת ביכולת הבחירה בין הברכה שהיא השמיעה אל מצוות ה' ובין הקללה. פרשה ל"ח כוללת מספר מצוות התלויות בארץ: נתינת הברכות והקלות בראשי הרי גריזים ועיבל, המצווה לאבד עבודה זרה, החובה להקריב רק במקדש, היתר אכילת חולין ואיסור אכילת הדם. אם כן, הפרשה הראשונה בסדר זה, העוסקת בשיבח ארץ ישראל אשר עיני ה' בה תמיד, מהווה את הציר המתפתח בפרשיות הבאות.

פרשה ל"ז היא היחידה בה לא מוזכרת ארץ ישראל והיא נבחרה לפתוח את סדרת 'ראה' במנהג הקריאה הבבלי.

רבי ינאי (עמו' 156) פייט את שבחי ארץ ישראל, זכינו רק לשריד קטן מפיוטו:

נחלה אשר שפּרה מנחלות // עפר מחילות / כופר מחילות

סימן לה שנה שנה // כי סוף שנה כל שנה עשורה שנה שנה // כי תחום שנה כל שנה

פריה ויבולה נותנת // מתנה לך נתינת

צדקתכם לא מתמתנת // וזרה בכם לא מתמתנת

ז	ל	ססס	ותאמר ציון עזבני יהוה ואדני קצא
ז	ל		שכחני: התשכח אשה עולה מרחם בן-בטנה גם-אלה תשכחה
ז	ל		ואנכי לא אשכחך: הן על-כפים חקתיך חומתיך נגדי תמיד:
ז	ל		מהרו בניך מהרסיך ומחריביך ממך יצאו: שאי-סביב עיניך וראי
ז	ל		כלם נקבצו באו-לך חי-אני נאם-יהוה כי כלם כעדי תלכשי
ז	ל		ותקשרים כפלה: כי חרבתיך ושממתיך וארץ הרסתך כי עתה
ז	ל		תצרי מיושב ורחקו מבלעיך: עוד יאמרו באזניך בני שכליך
ז	ל		צר-לי המקום גשה-לי ואשבה: ואמרת בלבבך מי ילד-לי
ז	ל		את-אלה ואני שכולה וגלמודה גלה וסורה ואלה מי גדל
ז	ל		הן אני נשארתי לבדי אלה איפה הם: פ
ז	ל		כה-אמר אדני יהוה הנה אשא אל-גוים ידי ואל-עמים ארים נסי קצב
ז	ל		והביאו בניך בחצץ ובנתיך על-כתף תנשאנה: והיו מלכים אמניך
ז	ל		ושרותיהם מיניקתיך אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו
ז	ל		וידעת כי-אני יהוה אשר לא-יבשו קווי: פ היקח קצג
ז	ל		מגבור מלקוח ואם-שבי צדיק ימלט: פ כי-כה קצד
ז	ל		אמר יהוה גם-שבי גבור יקח ומלקוח עריץ ימלט ואת-יריבך
ז	ל		אנכי אריב ואת-בניך אנכי אושיע: והאכלתי את-מוניך
ז	ל		את-בשרם וכעסים דמם ישכרון וידעו כל-בשר כי אני יהוה
ז	ל		מושיעך וגאלך אביר יעקב: פ כה קצה
ז	ל		אי זה ספר בריתות אמכם אשר שלחתיה או מי מנושי
ז	ל		אשר-מכרתי אתכם לו הן בעונתיכם נמכרתם ובפשעיכם שלחה
ז	ל		אמכם: מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי
ז	ל		מפדות ואם-אין-כי כח להציל הן בגערתי אחריב ים אשים
ז	ל		נהרות מדבר תבאש דגתם מאין מים ותמת בצמא: אלביש שמים
ז	ל		קדרות ושק אשים כסותם: פ
ז	ל		אדני יהוה נתן לי לשון למודים לדעת לעות את-יעף דבר יעיר קצו
ז	ל		בפקר בפקר יעיר לי און לשמע כלמודים: אדני יהוה פתח-לי און
ז	ל		ואנכי לא מריתי אחור לא נסוגתי: גוי נתתי למכים ולחיי למרטים
ז	ל		פני לא הסתרתי מכלמות ורק: ואדני יהוה יעזר-לי על-פן לא
ז	ל		נכלמתי על-פן שמתתי פני כחלמיש ואדע כי-לא אבוש: קרוב

י מִצְדִּיקִי מִי־יָרִיב אֶתִּי נַעֲמֻדָּה יַחַד מִי־בַעַל מִשְׁפָּטִי יִגֹּשׁ אֵלַי: הֵן
 אֲדַנִּי יְהוָה יַעֲזֹר־לִי מִי־הוּא יִרְשִׁיעַנִי הֵן כָּל־לִם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׂ
 יא יֶאֱכֹלִם: ׀ מִי בָכֶם יֵרָא יְהוָה שִׁמְעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ קִצֹּז
 אֲשֶׁר | הִלַּךְ חַשְׁכִּים וְאֵין נֹגֵה לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשְׁעַן
 יב בָּאֱלֹהָיו: ׀ הֵן כָּל־כֶּם קִדְחִי אֵשׁ מֵאֲזֵרֵי זִיקוֹת לָכוּ | קִצֹּחַ
 בְּאוֹר אֲשַׁכֶּם וּבְזִיקוֹת בַּעֲרֹתֶם מִיָּדִי הִיתָה־זֹּאת לָכֶם לְמַעַצְבָּהּ
 יג תִּשְׁכָּבוּן: ׀ שִׁמְעוּ אֵלַי רְדֹפֵי צֶדֶק קִצֹּט
 יד מִבְקֹשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ אֶל־צוֹר חֲצַבְתֶּם וְאֶל־מַקְכֶת בּוֹר נִקְרַתֶּם:
 הַבִּיטוּ אֶל־אֲבָרֵהֶם אֲבִיכֶם וְאֶל־שָׂרָה תַּחֲוֹלְלֶכֶם כִּי־אֶחָד קִרְאֹתִיו
 טו וַאֲבָרַכְהוּ וְאֶרְבֶּהוּ: כִּי־נָחַם יְהוָה צִיּוֹן נָחַם כָּל־חֲרִבְתֶּיהָ וַיִּשֶׁם
 מִדְּבָרָהּ כְּעֶדֶן וַעֲרִבְתָּהּ כִּגְן־יְהוָה שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמָּצֵא בָּהּ תוֹדָה
 וְקוֹל זִמְרָה: ׀ ססס